

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 5 K, za pol leta 2-50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 5-50 K, za Ameriko 6-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Dogodki pretečenega tedna.

Zadnji teden nam je prinesel mogočne in zanimive odmeve nemške ofenzive na zapadu in zadnjega govora grofa Czernina. Oglasili so se drug za drugim vsi pomembnejši državni nasprotniki držav. Predsednik Združenih držav Wilson je govoril v Baltimoru in rekel, da je Nemčija še enkrat odločno javila svetu, da slej ko prej stavi vse svoje cilje na silo orožja, zato tudi zaveznikom ne preostane drugzega, nego uporabiti vso silo, da stro vsako sebično nadvladje in pribore pravico postavam. Izziv Nemčije sprejema. — Na obletniški slavnosti v Parizu je govoril francoski zunanji minister Pichon, v Londonu pa angleški zunanji minister Balfour. Oba sta povdarjala neomajno voljo zaveznikov, priboriti svetu svobodo in pravico za vse. — Anglija je odgovorila še na drug način: vlada je predložila parlamentu zakonski načrt o podaljšanju vojaške dolžnosti do 50. oziroma 55. leta in uvedbi vojaške dolžnosti na Irskem. Govorila sta Lloyd George in Asquith. Irci so se izjavili proti, vendar ne dvomijo, da bo predloga prodrila, tembolj ker hočejo istočasno končno veljavno rešiti irsko homerule — dati Irski samoupravo. — O Czerninovem „odkritju“ je izdala francoska vlada nova pojasnila, v katerih ugotavlja, da so se pogovori med avstrijskim grofom Revertero in francoskim majorjem Armandom začeli še pod prejšnjo francosko vlado na željo Avstrije; pod Clemenceaumem so se pogovori le nadaljevali in končali. Sicer pa da je bil avstrijski cesar Karol v lastnoročno podpisanim pismu že meseca marca 1917 izjavil, da pritrjuje opravičenim zahtevam Francije, da se ji vrne Alzacija in Lorena. V drugem pismu je cesar ugotovil, da sta z zunanjim ministrom ene misli. Tako francoski uradni komuniké. Avstrijska vlada je glede pogovorov v Švici odgovorila z obširnimi pojasnili, da je mirovne razgovore začela Francija, in je končala z opazko, da ne gre toliko za to, kdo je

pogajanja uvedel, marveč za to, kdo jih je razbil. In to je bil gospod Clemenceau. Kočljivejši je bil seveda drugi francoski komuniké, ki govori o cesarjevem pismu. Uradno poročilo pravi, da je ta francoska trditev „od kraja do konca zlagana“, in cesar Karol je vrhu tega poslal cesarju Viljemu brzojavko, v kateri z ogorčenjem zavrača francoske trditve in zagotavlja svojo neomajno zavezniško zvestobo ter popolno solidarnost obeh držav v ciljih in bojih zanje. — Odmevi na Czerninov govor se tudi v notranjosti še niso poglobili in so zelo mnogovrstni. Predvsem izpoveduje ves češki narod popolno solidarnost s svojimi poslanci, ki jim je bil Czernin očital veleizdajstvo. Jugoslovanski klub je po svojem načelniku dr. Korošcu poslal Českemu svazu brzojavko, v kateri je zagotovil, da ostanemo Jugoslovani zvesti pravični skupni stvari, ob strani češkemu narodu v žalostnih in veselih dneh. Na to brzojavko je odgovoril Češki svaz s prisrčno zahvalo in ponovno obljubo, da bodo tudi Čehi ostali v zvezi z Jugoslovani zvesti boju za pravice Slovanov v Avstriji. — Pa tudi med avstrijskimi Nemci Czerninov govor močno odmeva, in to čimdalje bolj. Sedaj besne posebno na Štajerskem in Koroškem, kjer so Slovenci spričo nemško čutečih oblasti izpostavljeni vsakršnemu nasilju. Dr. Korošec je zato brzojavno naprosil vlado, naj dovoli obmejnimi Slovincem, da smejo organizirati lastno samoobrambo. — V Vladivostoku so se izkrcali japonski in angleški vojaški oddelki, da zaduše izgrede, kakor naglašajo. Boljševiška vlada smatra ta nastop za sovražni čin; sibirski izvršilni odbor je protestiral. — Rumunija je baje proglasila priklopitev Besarabije. — Bojišča: Na zapadu so Nemci uvedli tretjo bitko, in sicer na 16 km dolgi črti med prekopom La Bassée in Armentieresom. Prodrli so 35 km daleč in ujeli veliko tisoč Angležev in Portugalcev. — Na Italijanskem so bili znatnejši boji ob Piavi in na tirolskih gorah. — V Ukrajini so Nemci z bojem zasedli Harkov, na Finskem pa Hangö.

Naročajte „Dolenjske Novice“!

Saditev fižola.

Pri saditvi fižola se vršijo pogostoma napake. Zlasti ga sade mnogi pregosto in mislijo, da ga bo tem več zrastle. To je pa napačno mnenje. Če je fižol pregosto sajen, ne more solnce in zrak, ne dež do njega, zato ne uspeva dobro, v suhem vremenu trpi vsled suše in daje malo pridelka.

Zato ne smemo fižola nikoli saditi pregosto. Navadno sadimo fižol med druge pridelke v večji oddaljenosti. Tam seveda ne pride pregosto.

Če ga pa sadimo samega zase, posadimo ga v vrste, ki stoje dovolj narazen. Nizek fižol sadimo v 50 do 60 cm oddaljene vrste po 40 do 50 cm narazen, kar je odvisno od tega, kako močno raste dotična sorta. V vsako jamico položimo tri do štiri fižolova zrna.

Visok fižol (nakolnik, koljenec) sadimo v vrste po 1 m, v vrsti pa po 60 do 80 cm narazen, kar je seveda zopet odvisno od močne rasti dotične sorte. V vsako jamico položimo k večjemu pet fižolovih zrn. Če ga posadimo več, pride na kolju pregost in da slabši pridelek.

Fižol rabi dobro, gnojno zemljo. Najbolje je, da mu pognojimo že v jeseni z dobrim, hlevskim gnojem. Če ni bilo mogoče gnojiti jeseni, pognojimo spomladi. Gnoj je treba pred saditvijo podstihati, oziroma podorati.

Zelo koristi fižolu tudi gnojenje z umetnimi gnojili, zlasti s superfosfatom ali pa s Tomasovo žlindro, ker rabi fižol dosti fosforja. Na vsak ar raztrosimo po 2 kg superfosfata ali 4 kg Tomasove žlindre. Poleg tega je, zlasti v peščeni zemlji, pogojiti tudi s kalijevo soljo po 1 do 1 in pol kilograma na ar (100 m²).

Gnojilo pred saditvijo enakomerno raztresemo in podkopamo. Kadar fižol nekoliko odraste, ga poškopimo, enako kot trto z modro galico, zmešano z apnom (1 in pol kilogr. galice in 2 kg apna na 100 l vode), da ga obvarujemo pred boleznijo. To je zlasti v mokrih letih zelo potrebno.

B. Skalický.

Važno za davkoplačevalce

Okrajno glavarstvo kot davčna oblast v Kremsu ob Donavi je obsodilo pravomočno inženirja Oskarja Schäffer-ja v Kremsu radi davčne prikrajšbe na šest tednov zapora in 438.752 kron 40 vin. denarne kazni.

Nastopne vrste naj bodo v pouk in v upoštevanje davkoplačevalcem, da jih morda tudi ne zadene podobna kazen v slučaju pomanjkljive, ali celo neresnične in zmanjšane napovedi svojih dohodkov.

Ker je državi sedaj, ko ima tako ogromne vojne stroške, veliko na tem ležeče, da dobi kolikor mogoče veliko davkov, je davčnim oblastem naročila, da pritegnejo vse k obdačbi, ki imajo davku zavezane dohodke, ob enem je pa kazenske določbe znatno poosttrila.

Po cesarski naredbi z dne 16. marca 1917, drž. zak. št. 124, kaznujejo se davčne zatajbe in prikrajšbe z visoko denarno kaznijo, poleg te pa z zaporom do 1. leta, ter se objavijo kazenske razsodbe tudi v časopisih na stroške obsojenca.

Enako se kaznujejo oni, ki komu k kaznivemu dejanju nasvetujejo, ali komu pri tem na kak način pomagajo, n. pr., da mu sestavijo napoved, ki vsebuje vedoma prenizke napovedbe.

Za celo Kranjsko je sedaj ustanovljeno v Ljubljani nekako kazensko sodišče v davčnih zadevah, kateremu morajo davčne oblasti vsako jim znano ali naznanjeno kršitev davčnih zakonov javiti.

Zatorej, davkoplačevalci, pozor! — Bolje malo več poštenosti v naših napovedbah, kakor pa, da se na neljub nam način seznanimo s tem novim kazenskim oblastvom, ki ne bo prizanašalo nikomur.

Ker nas pa neznanost zakona nikakor ne opravičuje in obvaruje pred kaznijo, če smo premalo napovedali, se opozarja, da so dohodnini zavezane vse one osebe, ki imajo, bodisi same, ali pa z dohodki žene in otrok skupaj, več nego 1600 K letnih dohodkov. Kot dohodke se pa nikakor ne sme smatrati le one zneske, ki nam pre-

Črnomaljski gospodje.

(Donesek k zgodovini Bele Krajine.)

Leopold Podlogar. (Dalje. 1.)

Kdo pa je dal ime pradedom Turjačanov, Galenbergov, Oštrovharjem, Predvorcem, Neydekom, itd. Ali so prinesli seboj ta imena? Ne! Imenovali in pisali so se na novi zemlji tako, kakor jih je zaznamovalo tukajšnje ljudstvo. Kakor danes, tako je slovensko ljudstvo vsakemu tujcu dalo ime, ki je bilo prvotno splošno (vulgo), pozneje pa lastno ime.

Nepozabni zgodovinar Rutar je bil mnenja, da je stal mlin v Črnomlju dosti prej, nego se je zidal grad in nastalo okoli grada mesto. V malovodni pokrajini se je edino tu, kjer je padec vode v stisnjeni strugi močan, mlelo žito. Takratni Slovenci niso poznali besede žito, ampak zrno (žerno) ali žirno. Po mlinu, kjer se je mlelo žirno, se je imenoval grad Žirnomel. Prvikrat je zapisano ime mesta v listinah 1228 (Schirnomel = Žirnomel). Zermenli (1277) in Czernomel (1323).

Jezikoslovci so drugačnega mnenja. Kadar potresa v pozimskem času nebo po zemlji suhi sneg in ga da iz roke mrzli burji, ga ta raznaša na vse strani. Kjer se ji zapira pot, dela zamete in kupe. Takim sneženim nametom je stari Slovenec zdel ime „metel“ in „mel“. Tako bi imeli drugi del besede Črnomelj pojasnjen.

Kaj pa pomeni sprednja stran imena: „čer“? Ta staroslovenska beseda pomeni pečino, skalo. „Mel“ pa označi kakovost pečine: čer-skala, podobna sneženemu nametu.

Besedni pomen Črnomlja bi bil s tem pojasnjen, naj sledi še pojasnitev besede Metlika.

Imena hribov, dolin, vasi, vodá naši slovenski pradedje niso izvili poljubno s trte. Vsak tak predmet je dobil svoje ime, kakor mu je šel in mu bil najbolj prikladen. Po značilni lastnosti in kakovosti je dobila vsaka stvar pristno ime od pristnega Slovencea.

Kdor pogleda iz prevala Gorjancev v Prikolpje, se mu pokaže Bela Krajina kot široka in dolga, valovita planjava, iznad

katare se vzdiguje tupatam kako pritlično gričevje in gozdičevje. Vmes so vpletene pašnata brda, obdelano polje in skrbno negovani vinogradi. Kdor je pa hodil ali se vozil po Beli Krajini, se je prepričal, da je ta pokrajina močno kamenita. Posebno neobdelani svet je, ne ravno skalovit, pač pa posejan s kamenjem. Ko na pozno jesen odloži ta krajina ves svoj lišp, se pokažejo kamenita tla, peščena brda in ravnine. Od daleč, izviška je podobna zasneženi poljani, za kar imajo Čehi, Poljaki in Rusi še danes izraz metelica.

Svet, kjer je v Gorenji Avstriji pozidan samostan Mölk in okolica, kaže enako površino kakor Bela Krajina. V starih listinah se navaja ta samostan „Medelicha“. To ime je iz staroslovenske „metel“, skrajšano „mel“, ki pomeni metenje, vihanje s snegom, snežno planjavo. Zelo popačeni „Mölk“ je torej priča, da so bili Slovenci naseljeni tudi po Gorenji Avstriji, kjer so utočili s časom v nemškem morju. Saj poje dr. Jakob Razlag, da je Sloven naselil ves svet

„Od Urala do Triglava,
Krkonos i do Balkana.“

Mesto Metlika samo je pozidano na kamenit in peščen obronek zapadnih Uskokov. Stari so imenovali grad in selišče okoli po kakovosti zemlje, na kateri stojita oba. Ta zapadni kos Uskokov je še posebno kamenit; staroslovenski „metel“ je dal ime mestu in vsi pokrajini, deloma zato, ker kaže vsa pokrajina iste znake, deloma zato, ker je bil v Metliki sedež glavarja, namestnika deželnega gospoda, skoraj neodvisen od deželnega glavarja s sedežem v Ljubljani. Področje deželnega glavarja se je imenovalo Kranjsko, ono metliškega glavarja pa Metliško.

Metliških glavarjev nam je znanih po imenu deset (1403—1556). Zadnji je bil Anton baron Turnski in Kriški. Po vladarjevi volji se je združilo metliško glavarstvo s kranjskim in tako je ostalo do danes.

Politično je bila od takrat Bela Krajina združena s Kranjsko in ime Metliško se začne ravno od takrat izgubljati. Na njegovo mesto stopa Bela Krajina. Čezgorjanci so smatrali Zagorjance za Hrvate vsled precejšnje razlike v narečju, še bolj pa zaradi noše, ki je bila Hrvaški popolnoma podobna.

ostajajo koncem leta, da jih nesemo morebiti v hranilnico, marveč tudi vsi dohodki, od katerih preživimo oblačimo itd. sebe in svojo rodbino.

Pri kmetu n. pr. se šteje kot dohodek tudi čista vrednost doma porabljenih pridelkov, potem pa prebitek od prodanih živalskih, poljskih in drugih pridelkov.

Nikakor se pa ne smejo šteti med dohodke zneski, ki jih je prejel kmetovalec za tako živino, ki jo rabi neobhodno za obdelovanje svojega posestva, ki mu jo pa vzame „vojni komisijonar“, tako, da mora kupiti mesto odyzetega drugo živinčce.

Našim sadjerejcem v poduk.

2. Snaženje debel.

Staro drevje se hoče svoje hrapave skorje že samo iznebiti. Napravijo se na njej razpoke in odluščajo se večji in manjši kosi. Ker pa se to godi neredno in polagoma, in ker je ta skorja najboljše skrivališče raznih škodljivcev, moramo tudi tukaj poseči vmes.

Na pomlad razgrni po tleh rjuho okolo debela ter ostrži nanj z drevesnim strgalom staro skorjo, mahovje in lišaje. Vse ostržke potem sežgi; v njih se nahaja mnogo škodljivega mrčesa. Pazi pa, da ne poškoduješ mlade, zelene kože. To bi več škodovalo nego koristilo. Zato rabi za mlajša drevesa žično krtačo, ki se dobiva v prodajalnicah z železom.

3. Ojačevanje debel.

Drevje, ki ima v razmerju s krono predrobno deblo, naj se nareže. To se zgodi tako, da se spomladi, ko ni več mraza pričakovati, (aprila) napravi od vrha do tal na severni strani debela urez notri do lesa, a ne v les. S tem se pospeši rast debela na debelost. Tudi debelejšje veje se smejo podolgasto narezati. Ojačevanje pa se pred tretjim letom po sajenju ne sme izvrševati, ker je drevo preslabo.

4. Beljenje debel.

Vsako jesen se drevesa v suhem vremenu pomažejo z apnenim beležem. S tem varujemo drevje mahu in lišajev, pokončamo mnogo mrčesa in njega jajec, ohranimo skorjo gladko in zdravo ter jo varujemo pred zimskimi solničnimi žarki, ki so drevju zelo škodljivi, oni povzročajo ozeblino na deblih. Solnčna gorkota namreč oživi drevesni sok. V hladni noči pa ta zopet zmrzne, se razpne in skorja popoka. Zato se ozeblino nahajajo le na solnčni, južni strani.

Za pripravo beleža vzami dobro, ugašeno apno, kateremu si pridejal nekoliko krvi, ilovice in kravjaka.

Ako hočeš obvarovati drevesa pred zajci, dodaj gošči nekoliko karbolina in pobeli drevje že pred prvim jesenskim mrazom, da se more belež poprej na deblo posušiti.

5. Drevesni kolobar.

Okrog mlajših debel ne sme rasti trava. Zato se mora zemlja večkrat prekopati, plevela osnažiti, da more zrak in voda priti do korenin. Pri starejšem drevju pa prekoplji zemljo vsaj vsako jesen in jo pognoji.

Gospodarstvo.

Poučni tečaj o prehodnem gospodarstvu za gospodinjke učiteljice in druge. Od 3. do inkluzivno 8. junija t. l. se bodo vršila na Dunaju razna predavanja s praktičnimi demonstracijami, ki imajo namen, poslušalke poučiti v raznih vprašanjih z ozirom na po vojni povzročene razmere in o glavnih nalogah prehodnega gospodarstva. Predavalo se bo n. pr. o prehrani med vojno in po vojni, o povzdigi kmetijske produkcije, o kmetijskem gospodinjstvu, o kemiji v gospodinjstvu, o sadjarstvu, o socialnih na-

logah žene (referent nekdanji ljubljanski učiteljski profesor dr. Rudolf Poerz), o gospodinjstvu in narodnem gospodarstvu, o negovanju dojenčkov, higijeni itd. Pri predavanjih je prostora za 200 poslušalk. Vstopnica za vsa predavanja stane 10 K. S podporo kmetijskega ministrstva pa se bo dovolilo 100 udeleženkam brezplačno vstopnico, povrnilo se jim bo vozne stroške III. razreda ter se jim bo tudi izplačalo 50 K podpore k prehranjevalnim stroškom. Prijave je s priporočilom kmetijske družbe ozir. deželne odbora vposlati do 30. aprila 1918 na „Vorbereitendes Komitee des Lehrkurses für Übergangswirtschaft“ na Dunaju IV., Nayerhofgasse 5. Interesentkam so v pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani na razpolago natančnejši podatki o prireditvi in o izbiri predavanj.

Franjo Neubauer:

Prijatelju.

Ali stiskaš pesti,
ali škripaš z zobmi,
ali jeze vulkan
iz sreča ti kipí,
ko se grič in ravan
od krvi rudeči?

Glej: v prirodi bogati
dijamanti blesté,
kedar žarki se zlati
razlijó čez polje.
Samo človek željan
je krvavih poljan!

O čevljarstvu in draginji.

Ker se čuje vedno hujše zabavljanje čez čevljarje, češ, da isti za svoje izdelke in popravila zahtevajo pretirane cene, naj sledi tukaj par vrstic v premislek in preudarek. Vse tiste, ki tako kriče in zabavljajo čez čevljarje, da isti predrago računajo in pretirane cene zahtevajo za svoje izdelke vprašamo: Kdo pa je bil tisti, ki je usnju in podplatov nastavljal tako visoke, da pretirane cene? Ali so bili to čevljarji? Ali niso to storili v prvi vrsti tovarnarji in veletrgovci z usnjem, ter si tako napravili milijone iz žuljev ljudstva? Kdo je bil tisti, ki je podražil vse potrebščine od največje do najmanjše, ki jih rabi čevljar pri izdelovanju čevljev? Kdo je tem potrebščinam nastavljal cene, da je veliko stvari, ki so 10 do 15 krat dražje kakor so bile pred vojsko? To so storili pač tisti, ki so imeli te stvari v zalogi, tovarne in veletrgovci.

Vsak pameten človek mora vedeti, da se čevlji ne morejo narediti samo iz gornjega usnja in podplatov, marveč je treba zraven tudi notranje podplate, opetnike, bleke za pete, treba je platno za podlogo, fežiranje, usnje pod rinčice, (Flügel-futter) treba je cvirn, klince, pop, dreto, štefte in še drugo kovanje. Treba je žnorce, tinto, vosek, smolo in špirit. Vsaka najmanjša teh potrebščin pa je danes precej dražja kot je bila pred vojsko. Pred vojsko je stal 1 kg najboljšega popa (Weizengoldkleber) 2 K, danes pa stane pop, ki ni vreden imena, 10 do 12 K 1 kg. Klopek preje za dreto, ki je stal prej 14 v., se je dobil lansko leto s težavo za 1 K 40 v.; letos pa pravijo 12 K, pa je še dobiti ni. Sukanec (cvirn) najboljši (Kettezwirn), ki je stal pred vojno 30 vin. špula, stane zdaj 10 do 16 K in še dražje, poleg tega je slabši in manjši v množini kakor prej. Torej slabši, manj, pa toliko dražji! Ista je z drugimi potrebščinami, ki jih čevljar rabi. Po kmetih moramo prosjačiti in drago plačati prejo za dreto, da moremo ljudem čevlje krpati. Pa pogledjmo naprej. Podplati in gornje usnje, dva predmeta, krog katerih

se danes vse suče. Zakaj so podplati tako dragi? Pred vojno so se dobili najboljši podplati 5 do 6 K 1 kg, kaj pa danes? Danes se zahteva za podplate 100 do 200 K za 1 kg; ista je z zgornjim usnjem. Sliši se celo, da stane boks usnje 24 do 28 K kvadrattuss; za en par čevljev je treba tri in pol kvadrattuss-a; pa vzemimo po 24 K, bi stalo samo gornje usnje za en par čevljev 84 K! —

No, vi vsi, ki se zaletavate v čevljarje in udarjate po njih, ali so te cene napravili čevljarji? —

Ali so čevljarji krivi, da je dala neka kuharica v Novem mestu za en kos gornjega usnja, navadnega biks usnja, iz katerega bi bilo morda za tri pare čevljev še le samo gornje usnje, 3 kg masti, 8 kg bele moke, 8 jajc, 1 kg ječmena, 1 kg ješprena in 10 K denarja; lonec, ki je mast v njem, je vreden pa 5 K? — Ali smo potem čevljarji krivi, da je usnje drago? Ali niso to storili tovarnarji in razni špekulantje? Pa samo iz gornjega usnja in podplatov še niso čevlji; treba je še drugih stvari, kakor je že v začetku povedano.

(Konec sledi.)

Dopisi.

Iz Adlešič, 11. aprila. V predzadnjem dopisu sem omenil, kako so naši ljudje veseli, ker so bili odšli od nas ruski ujetniki in naši vojaki, zaposleni v Bukovlju, pred katerimi ni bilo nikdar miru. Toda naše veselje je bilo prezgodno. 2. aprila je prišlo namreč zopet 120 ruskih ujetnikov in menda tudi nekaj italijanskih v Bukovlje, in kakor se sliši tudi 25 parov trenerjev, pred katerimi zopet ni miru, ker prosijo po hišah, ker ne dobivajo zadostne hrane; včasih jih pride kar po 10 na dan v eno hišo, drugi pa kradejo in izkopujejo po njivah posajeni krompir, pa pobirajo tudi, če ni drugega, semensko repo in korenje in jedo oboje surovo, da ljudje še semena repe in korenja ne bodo imeli. Bog zna, če bomo kdaj prosti te šibe.

Strni so pri nas dobro prezimile, ker smo imeli tako suho zimo, in kažejo večinoma lepo, mestoma celo prav lepo. Tudi lan-ozimec kaže dobro.

8. aprila zjutraj okrog polu 6. ure smo čutili v vsi naši župniji bolj lahek, valovit potres. Čuti je bilo, kakor bi bilo hudo zagrmelo.

Za mesec marec smo poslali iz naše župnije za belokr. invalidni dom 56 K 53 h.

Iz Jablana pri Mirnipecih. — Grozna vojna neusmiljeno redči vrste naših mož in mladeničev. Dne 9. t. m. došlo nam je zopet tužno brzojavno poročilo, da je za vedno zatisnil oči naš sovaščan Ivan Jankelj, posestnik in mizar na hiš. št. 13, mož dobrosrčnega značaja in katoliškega prepričanja. Služil je pri pešpolku št. 17, stot. 13 ter si nakopal na italijanskem bojišču vsled naporov dolgotrajno bolezen, kateri je podlegel previden s sv. zakramenti. Rajni je bil kot mladenič ud Marijine družbe ter kaj rad obiskaval cerkev, da počasti svojo nebeško mater; tudi od popoldanske službe božje ni izostajal. Kot veren mladenič izbral si je tik pred izbruhom vojske nevesto iz mej Marijinih hčera Jozefo Bobnar, katero je vzel v zakon. Kaj rad bi bil prišel v kako bolnico v Novomestu, da vidi še enkrat svojo drago ženko in sinčka, katera sedaj žalujeta po svojem mladem očetu, kajti bil je še le 28 let star, toda ni mu bilo vsajeno niti to, še manj pa, da bi počival v domači grudi. Žalostno soprogo, sinčka in brate potolaži naj ljubi Bog, blagega rajnika pa priporočamo vsem znancem v blag spomin in pobožno molitev.

Iz Gradaca v Belikrajni. Naš že itak siromašni Gradac je doletela strašna nesreča. Pretekli petek je nastal požar v zanemarjenem gradaškem gradu. Ljudje splošno trdijo, da je zanemarjen dimnik kriv nesreče. Krog poldan je začela goreti

grajska streha. Ogenj se je s čudovito naglico razširil po celi leseni strehi. Nesrečna sapa je ogorke nosila daleč na okrog. Tako je bil ogenj zanešen v selo, kjer je uničil petero gospodarjem hiše in gospodarska poslopja. Grad je pogorel samo v svojem glavnem traktu, vse drugo je ostalo nepoškodovano. Največji reveži so tisti, ki so rešili samo življenje. Brez živeža so, brez obleke. Kaj pomeni ta nesreča danes, ko ni niti enega niti drugega za drag denar dobiti, umeya lahko vsak. O, da bi našli ti reveži obilo usmiljenih src. Posebno častite župne urade v Belikrajni prosimo, da bi ponesrečence svojim župljanom priporočili. Darove kakoršneoli si bodi z največjo hvaležnostjo prejema za ponesrečence župni urad v Podzemlju.

Kaj takega pa ni vsak dan tudi drugod ne. Nek tukajšnji domačin je pred tedni poskusil samomor na železniškem tiru. Pa je bil menda že preneroden, železniški stroj mu je odtrgal samo roko. Sam se je dvignil ter šel k vodi, da najde tamkaj smrt. Tudi tukaj ni opravičil ničesar, zvezli so ga iz vode. Ko so ga spravili domu, je pa še tamkaj iz visokega hodnika skočil na glavo na kup kamenja, da bi si končal življenje, pa le ni šlo. Našli so pri njem še nož in vrv. Vsega razbitega so prepeljali v bolnico. Kje pa je mož zajemal svojo neustrašenost? Alkohol je zmožen vsega. To se bere kakor za kratek čas, pa je vendar gola žalostna resnica.

Iz dežele odrešencev (Italije). Ker se nahajam že od začetka naše ofenzive tu v Italiji, hočem cenjenim čitateljem „Dol. Novic“ malo opisati kraj in razmere te dežele — V prvi vrsti se pečajo tukaj prebivalci z vinogradništvom. Na prvi pogled ne veš, ali je vinograd, ali je njiva, ali je vrt, ker je vse skupaj. Kar je dobre in rodovitne zemlje, imajo vsak kotiček zasajen s trtami; v vrstah samih so trte po dva metra narazen, med vrstami pa po šest do osem metrov prostora. Na tem praznem prostoru posejejo večinoma koruzo, semintja nekaj krompirja ali kako drugo malenkost, ker, kakor je marsikomu že znano, je polenta njih glavni živež. Kolja pri trtah le malo rabijo, večinoma imajo posajene murve in na te napnejo žico; s tem si prihranijo stroške za kolje, posebno še, ker ga le težko dobijo, ker lesa povsod manjka. Vsak še tako majhen košček zemlje je skrbno obdelan. Pred kratkim mi je neki kmet razkazoval svoje posestvo; ima namreč približno 1 oral zemlje. Na tem prostoru je pridelal lansko leto 30 hl vina in 25 centov koruze in še nekaj drugega živeža. Kakor mi je pravil, se preživi na tem posestvu sedem oseb celo leto. Če so tudi kdaj lačni, mi ni omenil. Ali eno je pa resnica: ako bi pri nas tako gnojili in tako skrbno obdelovali — ker naša zemlja ne zaostaja glede rodovitosti za Laško — bi pridelali ne samo enkrat, ampak dvakrat več kot pa dosedaj. Živinoreja je bila tudi pred našim prihodom jako razvita, kar pripomorejo lepe, naravnost krasne planine. Kako vse lepo očiščeno in pognojeno! Ko sem hodil lansko leto nekega novembra po teh planinah, so mi nehote prišle na misel naše planine na Gorjancih. Kaka razlika! Tako lepe planine, lepa lega, pa tako malo dohodkov vsled slabe oskrbe. Koliko živine bi se na Gorjancih lahko redilo; posebno pašnik za mlado živino bi se bogato obrestoval. Prebivalstvo je tukaj jako izobraženo in civilizirano; po vaseh vlada največji red in snaga. V duševnem oziru smo pa tu le slabo preskrbljeni, kakor tudi v marsičem drugem.

Kaj pa naši šentjernejski župljani? Nič nam ne poročajo v „Dol. Novicah“. Res smo možki večina na fronti — so pa še dekleta; poročajte nam kaj počtom „Dol. Novic“ in naročite si v vsake, hišo naš domač list „Dol. Novice“. Več zavednosti! Prisrčne pozdrave vsem Dolenjem in Dolenkam, posebno še iz šentjernejske župnije.

Št. - Jernejčan.

Kako sem se oslepel učil čitati in pisati.

(Konec.)

Kolikokrat se mi je bilo storilo, ko sem črke kar naprej napačno čital, ko sem jih vendar tako dobro poznal. Včasih bi bil kmalu vse skupaj pustil. Ali najzadnji pa vendar nisem hotel biti. Ako se drugi naučijo, zakaj bi se jaz ne naučil. In tako vendar nisem hotel šolo obesiti na klin. Trdno sem se jo prijel ter hodil vedno po določenih časih v šolo po knjigi pike tipati. Tudi sam sem se pridno vadil tako, da sem jih bil že celo obrabil. No, pa moj trud ni bil zastonj. Naučil sem se bil že nekaj čitati, in dobil sem mnogo boljši čut v svojih prstih. In nisem več mislil, da bi svoje učenje popustil. Kaj takega mi ni več prišlo v glavo. Pri vsem tem pa se spomnim na one papirje, katere sem dobil v Ljutomerih na Češkem; imel sem jih še vedno shranjene pri sebi kakor kak važen dokument. Vzajem jih v roke ter si mislim: zdaj pa hočem pogledati, kaj je na njih napisano; saj zdaj bom mogoče že znal prečitati. Potipljem pike na prvem papirju, sedaj čitam lepe besede: „Bog pomagaj!“ Sedaj vzamem še drugega, kjer je bilo napisano moje ime. Na tretjem pa imenitne besede, namreč: „Slava kranjskim Janezom!“ Zakaj mi je dotična dama ravno te besede napisala? K Bogu je hotela dvigniti moje srce: „Bog pomagaj!“ „Slava kranjskim Janezom“, pa se mi je zdelo, da je zato napisala, da se spominjam, da sem sin poštenega naroda in poštenjak naj ostanem tudi, ko živim v temni noči slepca. Ponosen sem bil na nje, tako da sem sam pri sebi rekel: „Šole pa nočem zapustiti. Naučiti se moram dobro čitati, čeprav si polovico prstov na roki izrabim.“ No, pa tega ni bilo treba napraviti. Treba je bilo samo mnogo vaje in potrpljenja, in po malem je prišlo vse na vrsto. Razume se, da je bilo že pri tem učenju dosti smeha, zabave in šale, posebno ker smo bili vsi že odrasli učenci.

Tako je nekega dne zelo hudomušen vojak, ko se je učil čitati in mu ni šlo od rok, ruvati je začel pike iz knjige. Drugi velik fant, kakor Goljat močan, se je rad norčeval iz šole, ker jo tudi v mladosti ni obiskoval. Bil je analfabet. Nekega dne reče: „Sestra, kdaj mi kupite še šolsko torbico, ker šolar ne sme brez nje v šolo hoditi. Knjiga pa mora imeti tako velike črke, kakor je moja glava, potem jih bom že poznal, ker so tudi moji prsti veliki.“ Tudi tretjemu so se zdele pike premajhne pa je rekel: „Jaz že ne bom hodil tega prosa pobirati po knjigi, ker je pre drobno; to je delo za kokoši.“ Mi smo se seveda smejali, pa radi hodili v šolo. Vsak se zdaj rad pa trdno poprime abecednika in šolske klopi. Častiti sestri ni treba nikogar siliti k učenju, ker ga vsak takoj vzljubi. Kako ponosni in veseli smo, ko smo premagali prve težkoče te naše šole. Ako pridete v naše stanovanje, vidite veselo življenje slepih vojakov. Tam sedi eden pri pisalni tabli in poskuša svojo umetnost s svinčnikom. Drugi drdra pri velikem pisalnem stroju po beli papirnati poli. Tretji sedi pri malem pisalnem stroju, ki je pripravljen nalašč za slepe. Kar lepo je čuti, ko nanašanja zvonec za zvonce, da je konec vrste. Nekateri drže knjige v rokah ter ugibajo besedo za besedo, seveda res le ugibajo, ker so knjige nemške. O jej, kako drugače bi se dalo čitati po slovenski knjigi.

To sem Vam pisal, dragi Slovenci, da boste vedeli, da slep vojak ni nikaka pokveka in ni le za v staro šaro. Seveda, kdor se ničesar ne uči, za tistega je življenje res žalostno in dolgočasno. Za ves denar ne dam tega, kar sem se naučil. Hvaležen sem vsem, ki so k moji izobrazbi pripomogli. Franc Medle.

Pošljite darove za slepe vojake!

Domače in tuje novice.

Cesar na Primorskem. Dne 3. aprila se je cesar pripeljal v Tolmin, kjer ga je zbrano ljudstvo navdušeno pozdravilo. Dekan Rojec je Nj. Veličanstvo pozdravil v daljšem nagovoru v slovenskem jeziku. Cesar je odgovoril, da s hvaležnim srcem sprejema pozdrave vdanosti ljudstva ter upa, da se bodo rane, ki jih je vsekala vojska, tudi kmalu zacelile. Odpeljal se je v Gorico, kjer ga je pozdravil knez nadškof goriški, potem deželni glavar Fajdutti v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku. Cesarju je bila predstavljena najprej duhovščina, potem uradništvo, slovenski župani. Župani so vladarju odkritosrčno razložili položaj dežele. Cesar je solkanskega župana Vugo potrkal na ramo in obljubil, da hoče pomagati. Iz Gorice se je cesar odpeljal v Furlanijo in 5. t. m. je bil v Istri, kjer je tolažil bedno ljudstvo. Na lastne oči se je prepričal o veliki bedi, ki vlada med ljudstvom v južnih pokrajinah vsled krivde nemškega uradništva in osrednje vlade, katera skrbi pred vsem, da je nemški del države dobro preskrbljen z živili, za Slovane pa se ne zmeni mnogo. Cesar ni sprejemal samo visoko gospodo in uradništvo, temveč je naravnost zahteval, da hoče govoriti z ljudstvom samim.

Czernin odstopil. Dunaj, 14. aprila. (K. ur.) Minister c. in kr. hiše in zunanjih reči je predložil danes cesarju svojo demisijo. Cesar je demisijo sprejel in poveril grofu Czerninu vodstvo poslov, dokler se mu ne imenuje naslednik.

Dunaj, 16. aprila. Njegovo c. in kr. Apostolsko Veličanstvo cesar je imenoval skupnega finančnega ministra barona Štefana Buriana pl. Rajecza za ministra c. in kr. hiše in zunanjih zadev.

Državni zbor bo imel svojo prvo sejo 30. aprila. O zasedanju delegacij se bo predsednik avstrijske delegacije Hauser posvetoval z načelnikom odseka za zunanje reči dr. pl. Baernreitherjem.

Poklonilno delo avstro-ogrske artiljerije Nj. c. in apost. kr. Veličanstvu se bo imenovala knjiga, ki jo je spisal fcm. Adalbert pl. Benda. Prvi izvod bo sprejel cesar. Vprašanja na upravo, Dunaj 3/4, Obere Bahngasse 22.

Podružnica Slomškove zveze za novo-meški in črnomeljski okraj ima svoje zborovanje dne 2. maja t. l. ob 11. uri dopoldne v Novem mestu v stari gimnaziji. Vspored: 1. Volitev novega odbora. 2. Sprememba pravil Sl. zv. 3. Gmotno stanje podružnice napram centrali. 4. Oddaja služb in nastavljanje. — Pridite gotovo. — Odbor.

Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Novo mesto in okolico je na svojem rednem občnem zboru izvolila za tekoče leto sledeči odbor: Predsednica ga. Jakobina Žitkova, soproga odvetnika; namestnica ga. Olga Skalicky, soproga c. kr. vin. nadzornika; blagajničarka ga. Angela dr. Šerkova, soproga c. kr. profesorja; namestnica gđ. Magda Kastelic; tajnica ga. Pavla Lovše, soproga c. kr. profesorja; namestnica gđ. Slava Skale; odbornice: ga. Regina dr. Vašičeva, ga. Tončka Pakiževa, ga. Mila Kobetova, gđ. Pepca Mikolič, gđ. Rozi Kovač in gđ. Zora Ropas. Delegatini za glavno skupščino: gg. dr. Žitkova in Skalicky.

Ustanovne sv. maše pri Božjem Grobu služile se bodo zopet odslej vsaki ponedeljek in vsaki petek ob pol 7. uri (novi čas).

Poročil se je v Novem mestu dne 14. t. m. g. Alojzij Pungercar, krojač, z gđno Marijo Goršin, kuharico.

Sklenil je svoje bogoljubno življenje v Zatičini 11. aprila gosp. Henrik Kastelic v starosti 73 let. Rajni je bil poprej dobro znan čevljarški mojster v Novem mestu. O njem lahko trdimo: „Ljub je bil Bogu in ljudem, njegov spomin je blagoslovljen“.

Prerani grob. V Novem mestu je umrla 10. aprila po mučni bolezni gospa Gabrijela Bajuk roj. Modrijan, soproga

kancelista c. kr. železn.-vzdrževaln. odseka, stara šele 39 let. Svojemu neotolažljivemu soprogu je zapustila šest nepreskrbljenih otrok. Bodi blagi pokojni večni raj!

Žalostna smrt. Neka gospodična je izvršila v Zagrebu samomor s samokresom. Pustila je dve pismi. V enem pravi, da jo je do tega dejanja prignala krutost današnjih razmer: draginja, vsled katere ni več mogoče, da bi se na pošten način preživela. V drugem pismu prosi, naj jo pokopljejo v obleki, ki jo ima na sebi, ker jo ta obleka spominja nečesa lepega in prijetnega in konča: „Pokopljite me, četudi bi še ne bila popolnoma mrtva“.

33.000 vitlov sukanca pride te dni v Ljubljano. Prodajala ga bo deželna poslovalnica za oblačila. Ta poslovalnica bo prodajala tudi ceneje blago za ljudstvo, seveda proti izkaznicam.

21.000 meterskih centov sena se je pripeljalo iz Notranjskega na Dolenjsko po posredovanju deželnega mesta za krmila. Velika zasluga gre g. Jankotu Karlovsku iz Šmarjete. Krma je namenjena za mesto in za poštno konje.

Zastrupljen sladkor za Zagreb? Zagrebške „Novosti“ poročajo z dne 7. t. m., da je na zagrebški kolodvor dospel 1 vagon kristalnega sladkorja. V vagonu je bilo 100 vreč sladkorja. Ko so prišli ponj, so občutili neki čuden duh. Mestni aprovizacijski odsek je takoj odredil, da se sladkor ne razdeli in je pozval kemičnega strokovnjaka dr. Urbanija, da stvar preišče. Preiskava je dognala, da je bil sladkor posut s strupenim (pikrinskim) kiselinom; pa ne samo od zgoraj, torej ne samo slučajno. Vse vreče, naložene druga na drugo, so enako zastrupljene. Zato se sumi strašen zločin. Aprovizacijski odsek je takoj naznanil stvar oblastim in se je brzojavno obrnil na centralo za sladkor in na tovarno, iz katere je sladkor prišel. — Kakor se zopet poroča, je došel že drugi železnični voz s zastrupljenim sladkorjem v Zagreb. Vreče so bile posute s pikrinovo kislino.

Raznotero.

Državne izpremembe na vzhodu. Največja evropska država, Rusija, se je nehala. Razvaline tega velikana so: Ukrajna, ki je postala ljudovlada za nemške naselnike, Finska, katero bodo samostalno vladali nemški mornarji, Kurlandija, ki si je izbrala nemškega cesarja za svojega pokrovitelja, Livlandija, ki bo s Petrogradom vred nemška posest na severovzhodu. Odesa, Nikolajev in Cherson bodo izvažale rusko žito za Nemce. Armenijo so zopet zasedli Turki in Sibirijo bodo pod svojo oblast spravili Japonci in Angleži. Kavkaz se je proglasil za samostalno republiko. In tako še ostane Moskovitija z Moskvo za Ruse, katere vladata židova Lenin in Trockij. Ural pa, ki je meja med Evropo in Azijo, ostane nevtralen in bo samozavestno gledal proti vzhodu in zapadu, kako se človeštvo umetno vničuje, ker noče po krščanskih načelih živeti. Tako je razpadla največja država novega veka, kakor nekdanja rimska država, katero so na zapadu razbili Germani, na vzhodu Turki.

Vedeževalka. Neki češki list poroča: Neka gospa se je peljala iz Prage na deželo, da bi dobila kaj živil. Ves njen trud je bil brezuspešen; jezna na svojo smolo je šla v vaško gostilno in pravila gostilničarki svoje težave. Ta je rekla, da bi se v neki hiši vse dobilo, če bi bila gospa vedeževalka. Gospa je poizvedela od gostilničarke marsikaj o tisti kmečki hiši. Zvečer je šla tja in se je izdala za neko znano praško vedeževalko. Presenetila je kmetico, da je tako dobro poznala njeno ime, da je vedela za dan smrti njenega moža in marsikaj drugega. Gospa je dobila dosti živil. Še-le čez nekaj dni je zvedela kmetica, kako in kaj, ko se je pomenkovala z gostilničarko.

Rusija končala demobilizacijo. — „Temps“ poroča: Rusija je demobilizacijo popolnoma izvedla.

Teden dni dopusta.

Piše Janez Nep. Grzinič. (Dalje. 15.)

„Saj si vendar tukaj doma, avša.“
„Šele včeraj sem prišla.“
No, izvedel sem vsaj nekaj.
Stara baba mi je povedala, kje da sem. Izvrstno.

Hodil sem bil cele pol ure po ovinkih na nasprotno stran.

Vzdihnil sem.
Deževalo je še zmerom.

Rad bi se bil vsedel, pa nisem imel kam drugam, kakor tisti prismojeni punčari v naročju.

Nak, te časti pa ne bo doživela od mene. Stal sem naprej.

Držal pa sem brado na prsih, da mi ni glava ušla skozi nizko slamnato streho.

Ko se je čez četrto ure zvedrilo, sem šel popravljat svojo izgrešeno pot.

Moral sem z griča v dolino po skalnati živinski poti, po kateri sem nehoti vprizoril s kolesom pravo tekmo v skakanju sam s seboj.

Dasi je bil dan hladan, sem bil vendar ob takem naporu kmalu ves prepoten.

Kar mi zastavi nadaljnje prodiranje potok, ki se ni dal preskočiti.

S kolesom že ne.

Gledal sem gor in dol, kod bi se dalo priti na ono stran.

Vse zaman.

Obrnil sem se kar tako vendar na desno in sem po močvirnatem pašniku in po idealnih lužah prišel do vaškega napajališča.

Od samega veselja, da sem tukaj lahko prebredel blatno vodo, sem staro perico prav izdatno ofluhtal, ker ni vedela povedati, zakaj ni nikjer nobenega napisa.

Prišel sem na kamenito vaško cesto. Peljala je ob sebi umevno navkreber.

Vsake stvari pa mora biti enkrat konec. Dosegel sem, vbogi Odisej, po tolikih blodnjah vendar enkrat deželno cesto.

Malo ozka se mi je zdela in ne preveč negovana.

Pa vendar, cesta je bila.

Pa ti krasni vinogradi, pa one ljubke zidanice tu gori.

Je že prav.

Zaiti zdaj ni več moč, in ko bi se proti meni zaklela nebo in pekel.

Ali, postajal sem nemiren.

Mesto vkreber me je peljala cesta kmalu po ravnem. Skozi po ravnem.

Prišel sem pred nepravo vas tik pod tistimi zidanicami, mimo katerih vodi deželna cesta.

Ta spak tukaj je bil občinski.

Marija!

Nazaj iti?

Za ves svet ne več.

Ali na levi so bili sami vinogradi z ograjami, bodicami, škarpami, prekopi, pa tako strmi, da mi je srce zletelo v vrat ob misli, da bi tod kaj lazil s kolesom, ko sem bil že sam sebi odveč.

Trma je trma.

Pa lazil sem, lazil, se oddihal, zopet ojačil, plezal čez trnjeve ograje, nosil kolo, odrival, metal je čez škarpe in — Pirrhova zmaga je bila moja.

Na cesti — no ta je bila pa res prava — sem dalje časa lovil svojo dušo in ko sem bil siguren, da mi jo ne odpiha, sem šel naprej hoteč doseči prvo gostilno.

Samo še četrto ure navzgor.

Četrto ure. Kako malo. Pa kako veliko. Ne vem, ali sem bil truden, ker so me zapašale telesne moči, ali so me zapašale telesne moči, ker sem bil truden.

Kaj, truden?

Truden nisem jaz nikdar.

Opešale so moje telesne moči pač le zato, ker sem bil lačen.

Kako težko zapišem ta prozaičen stan. Po neznanskih dolgoletnih naporih so se mi pričele tresti roke in noge.

Pogledal sem na uro.

Dve popoldne.

Naj bo.

Klanec pred menoj je prestrm.

Ne upam se ga premagati s praznim želodcem.

Kapituliral sem sam pred seboj.

Kolo sem vrgel pod cesto pred zidnico žalibog odsotnega dobrega prijatelja, sam pa sem šel na razvaline bivše klopi med koprive.

Dobro je bilo.

Začel sem mlatiti po belem kruhu — saj ni bil več tisti, kakor tam gori v Šlariji — pa po salamah.

To pa tako, da samemu sebi nisem verjel. Tako sliko imaš, ako vržeš izstradanemu volku ovco.

Kar je bilo dežja, ki je zopet pričel padati, premalo, sem zamakal s slivovko. Ko je pa nastala suša v stekleničici, mi je prišlo na um tisto vino tam gori z žarečimi rubini.

Oh, da bi imel le eno, eno samo čašico tistega vinca tukaj!

Ne prodal bi zanj samo prvenstva, še polovico svojega izveličanja bi dal povrh.

Kaj mislite, da sem potoval nazaj v Šlarafijo zaradi jajec, orehov, sušja itd?

O ne, prav to vino me je edino vleklo tja. Pa tiho bodite!

Oh tisto vino!

Dolgo je trpelo, da sem se prav izdatno ojačil.

Moral pa sem naprej.

Nerad.

Pravila o vedenju pri letalskih napadih.

Deželna vlada nam sporoča po c. kr. okrajnem glavarstvu v Rudolfovem:

V zadnjem času so letalski napadi na mesta zahtevali žrtve tudi zato, ker se občinstvo ni primerno vedlo in se zlasti ni ravnalo po pravilih, ki so se od oblasti za take slučaje izdala.

V naslednjem se na novo objavi razglas c. kr. deželnega predsedništva z dne 19. avg. 1917, št. 4071/Mob., ki posebej imenovana, pred vsem za Ljubljano in okolico veljavna pravila s pozivom, da se pri morebitnih letalskih napadih ravna vsakdo v lastno korist najtočneje po njih.

1. Za slučaj, da je prijavljen polet sovražnih letalcev proti Ljubljani, se odredi priprava na letalce,

katero se naznanja po dnevu z rdečo zastavo, po noči z rdečo svetilko, ki se izobesi na stolpu ljubljanskega grada.

Vsakdo naj pazi na znamenje „letalski alarm“!

2. Ako preti nevarnost sovražnih letalcev, se odredi

letalski alarm

s tem, da se oddasta dva strela iz topov na Gornjem Rožniku, da zapiskajo ponovno sirene v primernih presledkih, da dajo policijski stražniki zapored več žvižgov na piščalko in da vojaki zatrobijo ponovno prve takte retretnega signala (mizozova) na cestah in trgih. Konec letalskega alarma, odnosno znamenje, da nevarnosti ni več, se bo naznanilo z zvonjenjem na gradu.

Ako se sovražni letalci zopet povrnejo, se bo dalo iznova znamenje „letalski alarm“.

3. V slučaju letalskega alarma je pred vsem dolžnost vsacega, da je miren in preudaren, da se radovoljno in hitro pokori ukazom uradnih organov in da jih podpira pri izvršitvi njihove naloge.

4. Telefonski pogovori, izvzemši naznanil požara in nezgod, so za časa letalskega alarma prepovedani.

5. Kdor je na prostem, naj si poišče brez prenaplajenja kritja v hišnih vežah, katere je imeti do zatvorne ure večnih vrat tako odprte, da se more takoj v vežo; osebam, ki iščejo zavetja, je dovoliti vstop. Najbolje je ostati v spodnjih nadstropjih. Gnječe — tudi v kletih — se je ogibati. Kdor na prostem polju ne more dobiti zavetišča, naj se vleže na tla.

Zbiranje po cestah in trgih je brez-pogojno opustiti.

6. Na strehe in balkone hoditi je prepovedano. Nevarno je tudi postajati pri oknih. Zlasti je skrbeti, da se ogenj in luč pravilno zavaruje; za slučaj, da se vrši letalski napad po noči, je vsako razsvetljavo na zunaj preprečiti. Oknice, šaluzije in druge take naprave je po dnevu in po noči zapreti.

7. Na kraje, kjer so padle bombe, se ne sme. Bombe, ki se niso razpočile, kakor tudi dele izstrelkov, zlasti vžigalce, je pustiti ležati in se jih ne sme dotakniti. Kraje, kjer leže, je takoj naznaniti najbližji varnostni straži, odnosno najbližji orožniški postaji ali etapnemu štacijskemu poveljstvu. Ako se začuti poseben duh, se je radi nevarnosti vdihanja strupenih plinov odstraniti od dotičnega kraja.

8. Zdravniško pomoč je poiskati potem etapnega štacijskega poveljstva.

9. Otroke je primerno poučiti.

10. Promet z vozovi vsake vrste kakor tudi promet cestne železnice je za časa letalskega alarma ustaviti. Vpreženi vozovi ali avtomobili se imajo pod nadzorstvom vodnikov ustaviti na predpisani vozni strani, odnosno imajo ostati na svojih stojiščih.

Prestopki teh odredb se bodo kaznovali po določbah ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96.

Ker je zelo želeli, da sodeluje pri službi opazovanja in alarma tudi občinstvo, se vsakdo pozivlje, da naznanja vsak pojav sovražnih letalcev brez vsacega odloga najbližjemu poštnemu in brzojavnemu uradu, kateri bode nato, seveda brezplačno, potrebno ukrenil.

Vodilne cene

v gostilniški in pivniški obrti.

C. kr. presojevalnica cen v Rudolfovem je po naročilu c. kr. osrednje komisije za presojanje cen na Dunaju z dne 22. febr. 1918 št. 1140 v svoji seji dne 20. marca 1918 za sedanjim krajevnim šegom prikladna najnavadnejša jedila in osobito tudi za jednotne obedne rede v smislu c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 31. januarja 1918 št. 41 drž. zak. lista, postavila sledeče vodilne cene v gostilniški in pivniški obrti:

A. Za najnavadnejša jedila.

- I. Jedila z uporabo domačega mesa (od aprovizacij):
1. goveja juha, zakuhana 0:50 K
2. goveje meso brez priloge 1:60 K
3. zelenjad kot priloga ali prijedek 0:60 K
4. telečja pečenka brez priloge 2:50 K
5. goveja pečenka brez priloge 2:50 K
6. svinjska pečenka brez priloge 3:20 K
7. golaž (goveji ali telečji)
 - a) mali, kot zajutrek 1:40 K
 - b) veliki, kot večerja 2:80 K
8. obara, (telečja)
 - a) mala, kot zajutrek 1:40 K
 - b) velika, kot večerja 2:80 K

- II. Jedila z uporabo hrvaškega (iz Hrvaške vpeljanega) mesa:
9. goveje meso brez priloge 3:40 K
10. goveja ali telečja pečenka brez priloge 4:— K
11. svinjska pečenka brez priloge 6:— K
12. golaž a) mali, kot zajutrek 2:40 K
- b) veliki, kot večerja 4:80 K
13. obara, telečja
 - a) mala, kot zajutrek 2:— K
 - b) velika, kot večerja 4:— K
14. obara, svinjska, kot zajutrek 2:40 K

- III. Postna jedila za brezmesne dni:
15. postna juha, zakuhana 0:50 K
16. zelenjadna jed 0:60 K
17. močnata jed, topla, n. pr. štrklji, šmaren, polainke 1:40 K
18. jajčja jed (za jajce po 90 h) iz dveh jajec 1:80 K
19. torta, 1 kos (porcija) 1:— K
20. potica, 1 kos (porcija) 1:— K

B. Za jednotne obedne rede.

- I. Obedni red (z uporabo domačega mesa):
1. goveja juha, zakuhana,
2. goveje meso,
3. zelenjad kot priloga ali prijedek 2:70 K
- II. Obedni red (z uporabo domačega mesa):
1. goveja juha, zakuhana,
4. ali 5. telečja ali goveja pečenka,
3. zelenjad kot priloga 3:60 K
- III. Obedni red (z uporabo domačega mesa):
1. goveja juha, zakuhana,
6. svinjska pečenka,
3. zelenjad kot priloga, 4:30 K
- IV. Obedni red (z uporabo hrvaškega mesa):
1. goveja juha, zakuhana,
9. goveje meso,
3. zelenjad kot priloga ali prijedek 4:50 K
- V. Obedni red (z uporabo hrvaškega mesa):
1. goveja juha, zakuhana,
10. goveja ali telečja pečenka,
3. zelenjad kot priloga 5:10 K
- VI. Obedni red (z uporabo hrvaškega mesa):
1. goveja juha, zakuhana,
11. svinjska pečenka,
3. zelenjad kot priloga 7:10 K
- VII. Obedni red (za brezmesne dni):
1. postna juha, zakuhana,
16. zelenjadna jed,
17. močnata jed, topla 2:50 K

Opomba! Pri obednih redih I., II., III. sta jedili 1. in 3. stalni, dočim nastopa kot mesna jed pri I. govedina (2.), pri II. telečja ali svinjska pečenka (4. ali 5.), pri III. svinjska pečenka (6). Po istem pravilu se sestavljajo obedni redi IV., V., VI., kjer sta jedili 1. in 3. stalni, dočim nastopa kot mesna jed pri IV. govedina št. 9., pri V. telečja ali svinjska pečenka št. 10., pri VI. svinjska pečenka št. 11.

Cena za vsak obedni red je sestavljena iz svote cen posameznih jedil. — Vsi obedni redi veljajo za opoldanja kosila. Za večerje se jedilni redi niso sestavili, tu se volitev jedil prepustja prosti volji, v kolikor to dovoljuje postava.

Pod št. 17 navedena močnata jedila se imenujejo samo primeroma kot sestavine za VII. obedni red. Posamezno se ta (topla) jedila navadno ne oddajajo. Močnate jedi št. 19 in 20 se vtegnejo, ako so na razpolago, oddajati kot sestavine obednega reda ali pa izvan opoldanjega časa.

Loterijske številke.

Gradec, 10. aprila 54 51 5 10 17

Odgovorni urednik Urban Horvat.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je umrl dne 11. aprila 1918 na Dunaju v XIII. okraju, v rezervni bolnici št. 1., v baraki 15, na posledicah naporne vojaške službe, katero je izvrševal od leta 1915, mej drugim tudi na italijanskem bojišču, star 28 let, naš iskreno ljubljani in nepozabni soprog in oče, oziroma brat in stric, gospod

Ivan Jankelj

posestnik in mizar na Jablanu, župnije Mirnapec

Pogreb je bil 13. aprila 1918 na Dunaju. Blagi pokojnik zapuša žalujočo soprogo ter nepreskrbljenega sina.

Našemu hrabremu očetu-bratu-junaku bodi vsikdar ohranjen časten in blag spomin!

Bog mu daj rajski mir in pokoj in večna luč naj mu sveti!

Jozefa Jankelj roj. Bobnar, soproga. — Franc Jankelj, sin. — Jože Jankelj na italijanskem bojišču. Ignacij Jankelj v ruskem ujetništvu, brata.

ZAHVALA.

Vsem, ki so ob nenadomestni izgubi naše iskrenoljubljene soproge in mame, gospe

Gabrijele Bajuk roj. Modrijan

soproge kancista c. kr. železniško-vzdrževalnega odseka v Novem mestu

z nami sočustvovali, izrekamo svojo globoko čutečo zahvalo. — Prav prirčno se zahvaljujemo g. primariju dr. Josipu Strašku in č. Usmiljenim sestram za nad vso ljubeznivo oskrbo v bolnišnici med mučno boleznijo rajnee; dalje se zahvaljujemo preč. duhovščini, stavbenemu nadkomisurju g. inž. Antonu Kossu ter gg. železniškim mojstrom, g. poštnemu oskrbniku Alfonzu Ravnikarju, gojenkam trgovskega tečaja v Šmihelu, slavnemu meščanstvu ter vsem cenjenim pogrebem za častečo, mnogobrojno udeležbo pri pogrebu. Konečno naša najsrčnejša zahvala preč. g. P. Pavlu Potočniku za vdeležbo pri pogrebu, za opravilo pete črne sv. maše z libero po pogrebu, osobito pa naša najudanejša zahvala njemu za tolažbo in obljubljeni nadaljno pomoč v našem obupnem stanju. Bog plačaj vsem obilo!

V Novem mestu, dne 15. aprila 1918.

Globoko žalujoči soprog z otroci.

Kupi se že rabljena (tudi pokvarjena) decimalna tehtnica

ki nosi do 200 kg. Pojasnila in ponudbe daje upravništvo Dol. Novic.

Iščem za takoj dobro, skrbno in pošteno, če mogoče

že priletno gospodarico

k velikemu posestvu in številnim otrokom brez matere. — Cenjene ponudbe na naslov: Rudolf MAKAROVIC, Novomesto.

Razvedrilo.

Dober zgled. Gost: „Tukaj imate malo napitnino!“ — Natakak zakriči na ves glas: „Lepo zahvalim, gospod!“ — Gost: „Za božjo voljo! Zakaj pa tako upijete za takšno malenkost?“ — Natakak: „Zato, da slišijo drugi gostje in bi posnemali vaš dober zgled!“

Nič čudnega. Kmeta pripelje njegov mestni prijatelj v gledališče ter ga vpraša med predstavo: „Oče, ali se nič ne čudite oni plesalki, ki stoji toliko časa na eni nogi?“ — Kmet: „Kaj čem to občudovati! Tako stoje moje gosi doma cel božji dan!“

Čas spreminja. Gospa sreča nekdanjega častilca ter mu očita: „Gospod, saj ste vendar takrat zatrjevali, da bi ne mogli živeti brez mene!“ — Gospod: „Že res, ampak jaz brez vas tudi nisem mogel umreti!“

Lenoba. Jelček: „Danes ne vstanem, sem pretruden!“ — Silva: „Kako to, ljubi bratec, saj si vendar celo noč spal!“ — Jelček: „Spal že, toda sanjalo se mi je, da sem tri metre drv nacepil!“

V šoli. Katehet: „Zakaj prosimo v očenašu za vsakdanji kruh?“ — Učenec: „Ker bi splesnil, če bi prosili za cel teden ali mesec!“

Obljuba. Žena: „Če jaz prej umrjem kot ti, ali boš šel za pogrebom?“ — Mož: „Zakaj vprašaš, saj vendar veš, da z velikim veseljem!“

Skrivnost. „Premisli, Ela je moja nevesta! Toda prosim te, ne povej nikomur, da ona ne izve o tem!“

Prijazno. Gospa: „Kako sem se že postarala, odkar se nisva videla!“ — Gospod: „Niti najmanjše, gospodična, vi ste vedno enaki!“

Laskavo. Plesalec: „Gospodična Milka, če je človek zares prah, ste vi najlepši prah, kar sem ga že videl!“

Zahvala.

Povodom moje dvojne štiridesetletnice kakor tej sledečega visokega odlikovanja s srebrnim zaslužnim križcem s krono došlo mi je številno me častečih in laskavih čestitk od nekdanjih mi sošolcev, sovojakov in tovarišev, prijateljev in znancev celo iz strelskih jarkov ter visoko stoječih mi naklonjenih gospodov predstojnikov in drugih gospodov, da mi je nemogoče se vsem posamič zahvaliti. Zbog tega izvršim tem potom svojo prijetno dolžnost, da izrečem vsem p. n. voščilcem skupaj ter vsakemu posebej svojo najiskrenejšo zahvalo od srca.

Velespoštovanjem udani

Makso Petrič,

črkostavec in strojevodja.

Rudolfovo, dne 16. aprila 1918.

Dr. Ernest Dereani

se je vrnil in zdravi zopet očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni.

Ljubljana, Frančiškanska ul. 4.

BARVA za obleke

lister, volno, platno itd. v vseh barvah se pošilja že od 10 zavitkov s poštnino in navodilom 17:20 K. „Mehlata“ Steirerg. 60/II. Graz. Na veliko popust! Tudi slovensko dopisovanje.

Hrastova velika bana za kopanje

je naprodaj na kolodvoru pri VOGRINCU v Rudolfovem.

Šolske in druge knjižnice

lahko pošljejo knjige v vezavo v pol platno, ker jim lahko hitro postrežemo. Tudi molitveniki se sprejemajo v priprosto prevezavo.

Knjigoveznica J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Kislo vodo in vino

razpošilja A. OSET, p. Guštanj, Koroško.

Tisk J. Krajec nasl.